

Stockholm 2000-11-29
Förbundet för Ekoparken
Stora Skuggans väg 30
115 42 Stockholm

Miljödomstolen vid
Stockholms Tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Yttrande från Förbundet för Ekoparken över planerad destruktionsanläggning på Gasverkstomten (Er ref M 184:00)

Förbundet för Ekoparken är en paraplyorganisation för 45 föreningar med inalles mer än 200.000 medlemmar. Förbundets uppgifter är att *värna, vårda* och *visa* Ekoparken, d.v.s. ett område på Norra och Södra Djurgården, väsentligen överensstämmande med Nationalstadsparken. Förbundet har tidigare (2000-03-20) avgivit yttrande i ärendet ([bilaga 1](#)). Ingenting har sedan dess framkommit, som föranleder ett ändrat ställningstagande. Vår uppfattning redovisas nedan:

Destruktion av förorenad jord är oundvikligen förknippad med buller och utsläpp och bör därför normalt inte ske i tätbefolkat område. I första hand bör därför GFK göra förnyade ansträngningar att finna en alternativ lokalisering. Härvid bör man överväga såväl mer perifera delar av stockholmsområdet som andra platser i Sverige eller t.om. i Europa (exempelvis Holland, där erfarenhet finns av denna slags verksamhet). Som framgår av ansökan har man, utan egentlig motivering, avstått från att undersöka möjligheten att erhålla exporttillstånd. Det torde inte vara för sent att åtgärda detta förbiseende.

- *Om* destruktionsen skall ske i Sverige, bör valet av plats göras på sådant sätt att
  - störningarna från verksamheten minimeras
  - störningarna från transporter minimeras

Det sistnämnda innebär att transporter - åtminstone i huvudsak - bör ske per båt eller järnväg. Detta är fullt möjligt att åstadkomma både vad gäller borttransport från Gasverkstomten och från Lyftkranen. Från övriga områden är åtminstone fartygstransport möjlig.

- *Om* det trots allt skulle visa sig nödvändigt att genomföra destruktionsen i närområdet, måste samma principer som ovan gälla:
  - störningarna från verksamheten måste minimeras
  - störningarna från transporter måste minimeras

En omedelbar konsekvens av det andra kravet är att föroreningar inte onödigtvis skall transporteras från ett saneringsområde till ett annat. Utgångspunkten måste därför vara

att transporter inte skall ske mellan Gasverkstomten och Ulvsunda. Om det av någon anledning skulle visa sig omöjligt att uppfylla detta krav måste omfattningen av transporterna minimeras. Detta betyder, av skäl som framgår nedan, att i valet mellan att lägga en destruktionsanläggning i Hjorthagen eller i Ulvsunda kan endast det sistnämnda komma i fråga. Om det skulle vara nödvändigt av kapacitetsskäl måste åtgärdstiden förlängas (något som f.ö. redan skett; från början skulle projektet varit avslutat 2001-12-31 men har nu förlängts till 2003-12-31). Att destruktion inte kan ske vid Klara Sjö är självklart; transporter därifrån måste accepteras. Till följd av GFK:s dåliga planering synes dessutom transport från Hammarby Sjöstad tyvärr bli nödvändig. I bägge fallen är fartygstransport det naturliga valet.

Argumenten för att *inte* lägga en destruktionsanläggning på Gasverkstomten är emellertid långt ifrån uttömda i och med det ovanstående:

- Projektet presenterades först som ett projekt för sanering av sex s.k. *hot-spots* med en total omfattning av 4.000 ton (i ansökan av den 22 juni 2000 anges kvantiteten till något över 7.000 kbm, d.v.s. knappt 6.000 ton, varav 4.000 kbm kraftigt förorenad fyllning) på Gasverkstomten. Objekten utgörs huvudsakligen av tämligen väl invallade tjärfickor, med mer eller mindre sand- eller vattenförorenad tjära. Något akut saneringsbehov p.g.a. läckagerisk synes inte föreligga. På längre sikt kan föroreningar eventuellt läcka ut i den omkringliggande, starkt förorenade marken. Eftersom den utan jämförelse största delen av områdets föroreningar finns i marken (och i Husarviken och Lilla Värtan samt i den närbelägna Storängskroken) skulle en sanering av tjärfickorna inte innebära möjlighet att friklassa området. I själva verket synes den föreslagna saneringen närmast vara av kosmetisk karaktär. I en MKB, upprättad av fyra studenter vid Lantbruksuniversitetet på uppdrag av konsultfirman Jacobson & Widmark, sägs nämligen

"Att endast ta bort tjärobjecten är det alternativ som kan vara lämpligt att inleda med, om det inte finns ekonomiska medel för sanering av hela området. [...] Att endast ta bort tjärcisternerna kan dock inte ses som ett saneringsalternativ utan endast som en inledning till sanering eller, som kommunen menar, ett avslutande av verksamheten. De stora påfrestningarna på miljön kvarstår, liksom den barriäreffekt som området utgör."

Under tiden från det första till det tredje samrådsmötet har uppskattningen av föroreningsmängderna på Gasverkstomten successivt räknats upp, och har tidvis uppgått till 20.000 ton. Osäkerheten i skattningarna är uppenbarligen betydande.

- Under ärendets fortsatta behandling har ytterligare tre saneringsobjekt presenterats, nämligen Sickla Udde, kv. Lyftkranen i Ulvsunda och bottensediment i Ulvsundasjön samt Klara Sjö. Karaktären hos dessa objekt är en annan: Här rör det sig inte om väl definierade punktkällor utan om utspridda föroreningar. Den uppskattade mängden förorenad jord uppgår till ungefär 100.000 ton (varav 70.000 ton från Lyftkranen, 12.000 ton från Ulvsundasjön, 20.000 ton från Sickla och 5.000 ton från Klara Sjö (i ansökan av den 20 juni 2000 anges mängden härifrån till 1.500 kbm)), d.v.s. långt mer än innehållet i gasverkstomtens tjärfickor. Att använda en synnerligen ofullständig, och i grunden meningslös, sanering av smärre delar av Gasverkstomten för att motivera dittransport av över 100.000 ton förorenade massor är vare sig rimligt eller acceptabelt.

- Gasverkstomten gränsar till Nationalstadsparken, med dess krav på bl.a. maximala bullernivåer. Redan den pågående verksamheten på gasverksområdet, i kombination med trafiken på Gasverksvägen, leder till oacceptabelt höga bullernivåer strax norr om Husarviken; en sorterings- och förbränningsanläggning torde knappast komma att förbättra situationen. Vi noterar med förvåning att man i ansökan (sid 33) säger att

"Sökanden avser att vid driften av dessa [d.v.s. de termiska behandlingsanläggningarna] följa Naturvårdsverkets allmänna råd för externt industribuller."

Detta innebär nämligen följande:

I områden för fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv där naturupplevelsen är en viktig faktor (avser områden som *planlagts* för fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv - exempelvis det angränsande, av Kungliga Djurgårdsförvaltningen snart upprustade området Fisksjöäng i Nationalstadsparken) gäller vid *nyetablering*

Ekvivalent ljudnivå i dBA			Högsta ljudnivå i dBA-läge "FAST"
Dag kl 07-18	Kväll kl 18-22 samt söndag och helgdag kl 07-18	Natt kl 22-07	Momentana ljud nattetid kl 22-07
40	35	35	50

Vi tror inte att det finns några som helst möjligheter att vid saneringsarbetet hålla sig inom dessa gränser.

- Planerade vägtransporter från övriga förorenade områden kommer att innebära en ytterligare belastning, vad gäller buller och avgaser, på bl.a. Valhallavägen och Norra Djurgårdens vägnät. Att hävda att försämringen är marginell håller inte - i stort sett alla förändringar är marginella, men sammantagna blir de långt ifrån försumbara. För de jordkvantiteter det handlar om torde transport och återtransport tillsammans med tomtransporter sammanlagt uppgå till ungefär 10.000 fordonsrörelser med *mycket* tunga fordon. Förbundet för Ekoparken godtar inte denna "de små stegens tyranni".

Med hänsyn tagen dels till de olägenheter en destruktionsanläggning skulle vålla de boende i Hjorthagen, Lidingö och Gärdet liksom dem, som önskar nyttja näraliggande delar av Nationalstadsparken, dels till det meningslösa i de föreslagna åtgärderna, anser Förbundet för Ekoparken att saneringen av tjärfacken bör få anstå till den dag medel föreligger för en totalsanering av hela området. Vi vill även fästa uppmärksamheten på de synpunkter på uppläggning av massor från trafiktunnlar på Husarviksområdet, vilka tidigare framförts av Stockholms stadsbyggnadskontor, och vilka äger giltighet även i föreliggande fall (bilaga 2).

E.u.

Claes Trygger
Artillerigatan 78
115 30 STHLM

Bilagor:

1. [Yttrande 2000-03-20 från FFE](#)
2. Yttrande 1994-11-02 från sbk